

ההתמסרות עד כלות
הכוחות, החום שמורעף
על התלמידים, האווירה
החברתית, או העובדה
שיש להם גם 'סדר
שעמום' ו'סדר ג'לי?
שני עשורים אחרי
שהפך את ה'גיבוש'
המצומצם לישיבת ענק
שלה שבעה סניפים,
תלמידיו ומקורביו של
הגאון רבי חיים חייקל
מילצקי משרטטים
קווים לדמותם של
האיש והשיטה שהעלו
כבר אלפי בחורים
על דרך המלך

חיים פרידלנדר

צילומים: שלומי טריכטר

פירוש רש"י

בכל לבבך • "לכו לראות מה
עושה הרב מילצקי", היה מורה
מירן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל

כל שנה, עת מתקרב מועד הירושם לשיבות הגדולות, ניתן לראות תלמידי ישיבות קטנות, הורים ורשמים, מתווכחים ביניהם בתחרויות בשאלה 'איזו ישיבה הכי מבוקשת בעולם?' תשובות רבות נאמרו לשאלה זו. חברון, פוניבז' על שלל פלגיה, מיר, לייקווד ועוד ישיבות רבות עם אולמות בתי

מדרש גדושים בספסלים על גבי ספסלים. אבל התשובה האמיתית מונחת לה בקרן זוית של משרד קטן ברחוב שלמה מוסיף בירושלים. קלסר גדוש במאות שמות של בחורי ישיבה שהתקבלו כבר לראיון אבל לא נמצא להם מקום, מספר את סיפורה של הישיבה הכי מבוקשת בעולם, ישיבת רש"י.

"השמות האלה שאתה רואה בקלסר, אלו רק הבחורים שהתקבלו לראיון, כשהמוצג להתקבל רק לראיון בישיבה עומד על אחד מעשרים, בפועל, מכל הבחורים שמגיעים ועוברים ראיון מתקבלים בערב עשרה אחוזים", מספרים במשרד הקטן. "זה לא בגלל שאנחנו לא רוצים לקבל", הם ממחרים להתנצל, "פשוט אין לנו מקום".

דורנו התברך בישיבות רבות, בכל הגוונים והצבעים, ישיבות לבעלי כשרונות, ישיבות למתמידים וישיבות לנוער מתמודד, אבל מה קוסם כל כך לבחורים רבים והוריהם בישיבת רש"י, שהם רודפים במשך שבועות ארוכים אחרי ראש הישיבה, רבי חיים חייקל מילצקי, ולו רק להתקבל לראיון?

במשך שעות ארוכות ניסו שישה מראשי סניפי ישיבת רש"י לפצח את החידה, להניח פתרון הולם, אבל גם הם לא מצאו קו אחד, שיטה מיוחדת, תהנה אחת, שמובילה את רש"י. ואילו זו התשובה, בדור שלנו, בו כולנו מחפשים היגיון וקבוצות, צריך לחשוב מחוץ לקופסה, לא להניח את היד הבתוך ב'שיטה', אלא להמציא עבורו את

השיטה שתוביל אותו לחיבור האישי שלו עם הקדוש ברוך הוא. אבל בטרם ננסה להסביר את הפתרון, צריך לחזור לימי הבראשית של רש"י.

משרד בארון גנדים

הרב צחי אלבו, מראשי הסניף בישיבת רמות, היה שם בימי ההתחלה, כדי לספר. "היינו קבוצת בחורים שפגשה את הרב מילצקי לפני כ־20 שנה בנסיבות שונות ונשבינו בקסמו. הרב מאוד התמסר אלינו ונחלם למעננו שניכנס לישיבות, הוא ארגן לנו תברותות, דאג בשלומנו כל הזמן ומידי פעם ישב ולמד ושוחח עמנו על הכל. אט אט נוצר גרעין שהתלכד סביבו ונפגש עם הרב פעם בשבוע, אחר כך פעמיים בשבוע, ואז מידי לילה. היינו צריכים מקום למפגשים, לשיחות והשיעורים הקבועים והיינו מתכנסים בבית כנסת רש"י ברחוב צפניה 17 של הגר"נ קאהן שהעניק לישיבה בית במאור פנים וזכויות רבה בגדולת הישיבה כיום.

"בגיבוש היינו קבוצה של 15 עד 20 בחורים, חלקם למדו בחוריות, חלק בחורים שעבדו, שחיפשו קצת רוחניות, והרב היה נותן להם אופן

קשבת. אחת לשבוע הגרש"ד פינוקס היה מגיע ומוסר לנו שיחה, אבל זו לא הייתה ישיבה מסודרת. עם הזמן בחורים התחננו, חלקם הלכו לכוללים רגילים וחלקם לא מצאו את עצמם. הרב הבין שאם לא יהיה לתחנת הצעירים כולל משלהם, הם ייצאו לעבוד, והוא פתח להם כולל בקטמון, כשהוא לוקח על עצמו את כל ההתייבויות הכספיות. במקביל, בלילות 'הגיבוש' המשיך לפעול ולהתרחב, והבחורים דרשו מהרב שיפתח להם מסגרת ישיבתית רגילה. לקח זמן עד שזה קרה, כי הוא לא רצה להיות 'ראש ישיבה', הוא אדם גאון עם לב זהב שאנשים נדבקו אליו ואהבו אותו. אבל בסוף הרב נכנע ללחצים ברש"י. אבל הוא היה מגיע בבוקר שם בית הכנסת בו הבחורים התלכדו סביב הרב. "הרב היה באותה תקופה ר"מ בישיבה אחרת, שם מסר שיעורים במסכת אחרת מוז שלמדו התלמידים ברש"י. אבל הוא היה מגיע בבוקר לבית המדרש, זורק שאלות ומראי מקומות, ומשם ממשיך לישיבה בה לימד ומוסר סוגיה במסכת אחרת לחולטין, כאשר בשעת צהריים הוא חוזר ומתחיל לדבר עם הבחורים, מה יצא להם בסוגיה, על מה דיברתם, וככה הוא שמר אצלם על הנחלת

שהם יהיו חלק מהלימוד. בהתחלה לא היו ארוחות בישיבה ואנחנו התלמידים היינו אוספים כסף בינינו לבין עצמנו כדי שיהיה מה לאכול, אחר כך התחילו להגיע קצת תרומות, וכבר היה צורך בניירות ובמשרד ואחד הבוגרים פתח משרד 'מסודר' לישיבה. המשרד היה ממוקם בתוך ארון גנדים בחדר שיעורים. במהלך היום היו למודים בחדר, וא המשרד היה סגור, אבל בשעות ההפסקה המזכיר היה מגיע, פותח את הארון, שולף כיסא, מחשב נייד וטלפון ומתחיל לנהל את כספי וענייני הישיבה".

הרב אלבו הוא ותיק התלמידים, אפשר אולי לטעות שזו הסיבה שהוא הפך כיום לאחד ממנהלי הסניפים של הישיבה, אבל לא. כל מנהלי הסניפים של ישיבות רש"י (7 בס"ה), הם בוגרי הישיבה, רובם מזמנים מאוחרים יותר, בהם רש"י כבר התמסדה והפכה למה שהיא מוגדרת אצל חלק מהציבור הרחב כ'ישיבה לנוער מתמודד'. למרבה ההפתעה הם לא חריגים, מלבד הרב מילצקי, הנקרא בפי כל "הרב", אין ברש"י אנשי צוות שאינם בוגרי הישיבה. "בשביל לנוער לבחורים להתחבר לקדוש ברוך הוא, צריך להבין את המקום שהם

בדיקת רצינות

לא כולם התקבלו בקלות, אחרים היו צריכים להוכיח רצינות כדי להתקבל. איך הרב יודע? "הוא מצליח לקלוט את הבן אדם שמוול בשנייה". הרב דוד וינגוט, ראש סניף עזרא, הגיע אחרי שנשט כמה ישיבות. "בשלב מסוים הבנתי שאני רוצה לעשות משהו עם עצמי ומישהו סידר לי פגישה עם הרב. אני מגיע לישיבה, שואל 'מי הרב?' ומצביעים לי על בן אדם שיושב על ספה בצד ומדבר עם הבחורים. זה היה נראה לי מוזר, התחננתי שלא ירמו אותי וכולם התעקשו שהבן אדם החבר'מן הזה הוא ראש הישיבה. הוא שאל אותי מה אני רוצה, סיפרתי לו מי אני, איך ברחתי ממשגיחים כל חיי, הוא הקשיב והמשיך הלאה. אני חוזר לדירה, מתקשר לרב לראות אם התקבלתי, וכל פעם הוא דוחה אותי, תתקשר מחר, תתקשר בערב, אני עסוק כרגע או שהוא בכלל לא ענה. באחד הימים החלטתי שזהו, שיחת טלפון אחרונה, אם הוא מקבל אותי – טוב ואם לא אחפש פתרונות אחרונים. אחרי דקה של צלצול שלא נענה, כבר השלמתי שזהו זה, לרש"י לא התקבלתי. או אז הוא ענה, 'תגיע לישיבה'. הוא פשוט רצה לבדוק עד כמה אני רציני".

הרב וינגוט מדגיש, "אחרי שהתקבלתי, כל מה שרק רציתי קיבלתי. הוא שאל אותי מה אני אוהב לעשות, אמרתי לו: לנגן במיטרה. באותו היום קיבלתי לדירה גיטרה חשמלית הכי משוכללת". אומנם הנתינה לא גורפת. הרב מילצקי, כך מספרים תלמידיו, מזהה למי הנתינה רק גורם נזק, דווקא מהם הוא דורש להתאמץ להשיג את הדברים בעצמם. אבל גם אם השיטה החינוכית היא שונה, מה שכולם הרגישו וחוו, 'הרב רוצה רק את טובתי'. "הרב 'טוטאלי' בעשיית חסד", מספר הרב אלבו. "בתקופת הגיבוש היה בחור בישיבת מיר שעשה תאונה, ועלות התיקון עמדה על אף דולר. לבחור לא היה כסף והוא רצה לצאת לעבוד. הרב פנה אלי וביקש שאביציר לו סכום כסף, ונתתי לו 'שמישהו מבקש שילמדו עד יום עבודו מ־10 בקורס עד 1 בצהריים ומ־4 עד 7 לעילוי שמט קרובי'. הרב לא הכביר, הוא קבע לוחות זמנים

במהלך היום היו לומדים בחדר, אז המשרד היה סגור, אבל בשעות ההפסקה המזכיר היה מוגיע, פותח את הארון, שולף כיסא, מחשב נייד וטלפון ומתחיל לנהל את כספי וענייני הישיבה

בלי סטיגמות. מסיבה בישיבת רש"י

שהוא יוכל לעמוד בהם, וככה אותו בחור, שהיום הוא ר"מ באחת הישיבות בירושלים, נשאר ללמוד בישיבה. אלף דולר לפני 20 שנה היה סכום כסף עצום, אחר כך נודע לי שזה היה מכסף שהוא חסך עבור נישואי בתו הבכורה.

סיפור התאונה מזכיר לכולם סיפור מהעבר היותר קרוב, אז בחור ריסק בתאונה רכב יוקרה בשווי 80 אלף שקל. כל בחורי הישיבה יצאו אז בבין הזמנים ניסן לעבוד בהכשרות מטבחיים, ובסיום בין הזמנים העבירו הבחורים את הכסף לכיסוי התאונה. "אם אחיך היה חייב כסף, לא היית יוצא לעבוד בשבילו? זה זו משפחה", הם קובעים. במקרה אחר היה תלמיד ישיבה שהפעיל חברת הסעות לחופי המהדרין בבין הזמנים, הרב עודד את היוזמה ואף הצטרף בלא מעט פעמים לצוות הטלפנים להרשמה. ממש כמו אב הדואג לעסק של בנו.

"לכו ללמוד מהרב מילצקי". עם מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל

"האכפתיות של הרב לתלמידים היא בלתי נתפסת. אין רגע בו הוא לא חושב על התלמידים או עסוק בהם. גם רבנים גדולים משאירים להם נקודת זמן ביום שמוקדשת רק לעצמם, אבל הרב כל הזמן רק חושב על התלמידים, איך לקדם אותם ולחבר אותם לריבונות של עולם. אנחנו ליווינו את הרב בזמן יציאת הנשמה של אביו, מיד לאחר הפטירה. איך שאנחנו יוצאים מהחדר, הרב פנה לאחד מראשי הסניפים שייקח בחור מסוים לנופש בצמיר, כי הוא זקוק לזה, וזהו הוא התקשר לבחור שרצה לדבר איתו תקופה, שייגע מהר לחינוך בית החולים והוא יוכל לשוחח איתו, כי אחר כך הוא יהיה עסוק בהלוויה ובשבעה ולא יהיה לו זמן".

מבטי התמיהה על פניו רק מדברים אותם להמשיך ולשלוף עוד סיפורים, כאשר דווקא הסיפורים והמקרים הקטנים, הם אלה שמספרים את הסיפור המלא. כך לדוגמה, הם מספרים כי הרב היה מגיע לשמחות של בני משפחותיהם, "מה פירוש? בן משפחה של בן משפחת רש"י מתחתן או מתבגר, אז מגיעים". במקרה אחר, גילה אחד מראשי הסניפים כי הרב התפלל במשך 80 יום

ברציפות בכותל על אחותו המבוגרת. "זה נודע לי במקרה, לא ביקשתי ממנו". במקרה אחר סיפר לו הרב אלבו כמשיח לפי תומו על בן משפחה שלא התקבל לישיבה רק כי הוא ספרדי. "מיד הרב קם ואמר לי: בוא, הולכים לראש הישיבה שלא קיבל אותו. ניסיתי להסביר לו שסירפתי על זה כמשיח לפי תומו, אבל זה לא עניין אותו. הוא הלך פעמיים במיוחד והתווכח עם אותו ראש ישיבה עד שהוא קיבל את הבחור".

לנפץ את הסטיגמות

הסיפורים זורמים ללא הרף, מלמדים קצת על דמותו של ראש הישיבה הנערץ, אבל עדיין הם לא מספרים את סיפור הצלחתו של רש"י. אני מנסה למקד את ראשי הסניפים, כל אחד מבאי את זהויות שלו לשולחן. התמונה הופכת להיות עמוסת

פריטים ולא ברורה, אבל ככל שהזמן חולף, חתיכות הפול מתחברות ומספרות את סיפורה הייחודי של רש"י.

"הרב לא מסתפק רק שנהיה בני אדם טובים, כמו שאולי מסתפקים בישיבות אחרות, הרב דורש מכל אחד מאתנו להתחבר לקדוש ברוך הוא בצורה הכי עמוקה שיש. זה אולי נשמע מוזר לדרוש דברים כאלה מבחורים שהגיעו לישיבה, אבל הרב בטוח שכל אחד יכול להיות בן תורה אמיתי. רק הדרך שהבחורים עוברים ברש"י, היא קצת שונה משיבות אחרות. הרב מוצא מה מפריע לכל אחד ודואג לפתור את הבעיה.

"זו בדיקת הנקודה. אין שיטה סדורה, כל בחור הוא עולם ומלואו. הרי אם נסתכל על בחור שמתחיל לפזול החוצה, מיד נשאל את עצמנו 'למה הוא עושה את זה? למה לאבד את כל השם הטוב שיש לו בשביל שטויות?!' הרב מצליח בחושי

חדש מאת הרב זמיר כהן: המדרין המלא לחינוך ילדים

כלים מעשיים ופרקטים, פתרון בעיות, וסלילת דרך להצלחה. מתוך ניסיון עשיר, וחכמת חיים מופלאה, ידע נדיר ומקיף.

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות | הפצה ראשית ספרי אור החיים | להזמנת מסחריות: 0527686318

אלו: רבי יצחק העניא 84, אשדוד: רבי יהודה העניא 8, רבי אליעזר בן הורקנוס 8, בית-שמש: רבי יהודה העניא 6, מלך טענים 3, ביתר: הר"ן 3, בב-בית: נוסחיה 28, הרב חנוך 62, הרב הרב (רבי) 68, אורחוביץ 12, רבי עקיבא 152, חפית: מיכאל 2, ירושלים: שאול 49, רבי 4, חבוקק 2 (מהו העניא), שמגר 21, רפאיה 45 (בית-גן) מדינת ישראל 2, מירביל, חשן 70 קרית שפר, נתיבות: רחמים 1, פתח תקוה: דוד 75

ספרי הגאון העשירי

אור החיים

מרכז הספר היהודי הגדול בעולם
ISRAEL | U.S.A | EUROPE

'הרב'

דבר אחד ברור מכל השיחה: ישיבת רש"י זה הרב מילצקי, זה קשר בל ינותק. קשה לאמוד את דמותו של הגאון רבי חיים חייקל מילצקי, נכדו של הגה"צ בבי חייקל מילצקי זצ"ל, מחשובי יוצאי נובהדרוק. בשלהי שנות ה-20 שלו כבר מונה לר"ם בישיבת שפתי דעת, כשבמקביל התגבשה סביב דמותו 'הגיבוס', שהפך כאמור בהמשך לישיבת רש"י.

"הרב ומשפחתו נותנים הכל לישיבה", מספרים תלמידיו. "בכל ליל שבת יסעדו בביתו עשרות תלמידים, כשבחלק מלילות השבת הרב, המתגורר בצמידות לישיבה, עורך את סעודת השבת בישיבה. לא פעם ולא פעמיים, הרב חסך את משכורתו והביא אותה לבחורים לדברים שונים שנוקו להם. באחד המקרים אף ביקש מילדיו הקטנים שהיו בדרך לקנות סנדלים חדשים לקראת הקיץ, לחכות לקנייה ליום אחר, כי הוא רוצה להעביר את הכסף לאחד הבחורים שנוקים לו.

במקרה אחר, הישיבה נקלעה למצב כלכלי קשה, ולאחר חודשים ארוכים שהרב לא קיבל משכורת, הצליח מזכיר הישיבה לארגן לרב צ'ק של 3,000 שקל. למחרת פנה אליו בחור עם הצ'ק וביקש לפרוט אותו. לתחיית המזכיר איך הגיע אליו הצ'ק הוא סיפר שהרב מילצקי הביא לו. כשהמזכיר פנה לרב בטוניה, איך הוא מוותר בקלות על הכסף, הוא השיב כי עולמו של הבחור הרבה יותר חשוב.

הטוטאליות שלו לתלמידים תופסת עבורו את כל סדר היום והוא כמעט ואינו ישן. פעם התבטא, "כבר שנה לא בירכתי ברכות השחר, כי לא ישנתי בלילה". "הייתי מכין איתו את השיעור לישיבה", מספר אחד התלמידים, "הוא היה קורא לי להגיע ב-3 בלילה לבית אמו, ומשם הלכנו ללמוד יחד והכנו את השיעור". על אף שכולו שקוע בלימוד, הוא מצליח בזמנית גם להיות קשוב לרחשי תלמידיו. "בחנוכה האחרון הגעתי לרב לדבר על מקרה קשה בסניף שלי, הוא בדיוק היה באמצע שיעור כללי, תוך כדי אני מקבל טלפון שהרב כבר פתר את הבעיה. באמצע השיעור, תוך כדי שהבחורים עוסקים בפתרון השאלה שהוא שיר לחלל האוויר, הוא חטף שיחת טלפון קצרה ופתר את הבעיה", מספר הרב דיאמנט.

"החלום של הרב זה לא לגדול כדי להיות ענק, הוא פשוט מבין את הצורך של הדור. הוא לא מחפש שיגיעו לישיבת רש"י, הוא רק רוצה לגדור. החלום האמיתי שלו זה לתת את הכלים לבחורים בישיבות בהן הם נמצאים, עוד לפני שהם מגיעים למצב בו הם צריכים להגיע לרש"י". על מנת להגשים את החלום, יוצאת הישיבה בימים אלו בקמפיין גיוס כספים 'בשבילי', למען כל הבחורים שלא התקבלו עד היום לישיבה או שנמצאים בישיבות אחרות ובהמשך יצטרכו להגיע לרש"י, כדי שהיה אפשר להעמיד את הסניף השמיני ולתת פתרון ומענה לעוד עשרות בחורים.

קדר צעמוס

אחרי שהבנו מה השיטה, נותר רק לברר מה הדרך. כאמור, עם כל בחור דרך שונה, אבל אמור להיות קו מאחד. בכל זאת, אנתוני רגילים לארגן את העולם בקווים ישרים ובתיקויות. "הרב שולף מהשרורל שיטות חדשות, שמפתיעות אותך כל פעם מחדש. אבל זה עובד", הם קובעים כולם יחד. נכנסים אחד לחדר השני, נזכרים בעוד סיפור, בעוד אנקדוטה, ויחד מגישים יצירה מושלמת.

אחד הדברים הבולטים בישיבה זה ההווה החברתי. "בכל ישיבה אחרת בודקים אם אתה מתאים ברמה הרוחנית, אם אתה יודע ללמוד, מה אתה יודע וכו'. כאן בודקים דבר ראשון, אם אתה מתאים לחברה או לא. יש דגש על חברה, שכולם ירגישו חלק, ככה כל יותר להתמודד, כי החברה בעצמה היא גורם משמעותי בהתקדמות של כל בחור, ואכן כלל בחבור מתקדם יותר, גם מעמדו בחברה מתחזק יותר". הדברים הבאים בהם הבחור נבחן זה הרצון הפנימי שלו ואומן. "לכאן מגיעים מי שרוצה להתקדם בחיים. אם אתה רוצה להמשיך להישאר במקום שלך ורק להעביר כרטיס, אחר כך מה לעשות שם. שנית, האמון הוא כלי מאוד חשוב. הרב מילצקי רוצה לדעת שאתה תלך ותדבר איתו או עם מנהלי הסניפים או האברכים על הכל. הצוות הוא לא עיון, הוא לא נגדך, הוא איתך. אם יש לך קשיים, בוא ותספר אותם, תרגיש פתוח, אף אחד לא יכעס עליך. לחפך, יעזרו לך למצוא את הפתרונות".

העיונות כלפי הצוות, כפי שנתפסת על ידי חלק מבחורי הישיבה, לא נמצאת ברש"י. כאן כולם מרגשים משפחה. "להבדיל מהסטיגמה הכללית שהכל פועל בהדרגות, אני בגיל 17 מאוד אהבתי לשחק כדור, והמשגיח בישיבה היה קורא לי 'רוצח', בגלל בובו הזמן, וכל הזמן הוא היה מחפש אותי. זה לא שלא רציתי ללמוד, אני אוהב ללמוד, אבל לא למדתי כי זה היה הפוך מה'טייטל' שלי 'השבאבאניק שמשחק כדור'. כשהגעתי לרש"י הרב פירק לי את זה לגורמים, פתאום הבנתי שזה לא סותר. מה שקורה כיום, כששבחור עובר גבול מסוים, גם אם הגבול מאוד קרוב ליימנסטרים, בקלות הוא מידרדר למקומות נוראיים. הוא לא רוצה את זה, אבל הוא יגיע לשם כי אוטומטית מסתכלים עליו כמי שכבר נמצא 'שם'. רבע שאתה מגיע למקום שאין לך את התבניות והמסגרות, הכל אחרת".

אחת הדרכים היא שיחות והרבה מהן. בכל לילה יוצאים קבוצות קבוצות מהישיבה לשיחה עם הרב מילצקי ביער ירושלים או בגן הוורדים, ושם נפתחים כל הנושאים. מחיי משפחה ועד למה בכלל צריך ללמוד. "הכל נמצא על השולחן, פתאום אתה מקבל הבנה למה אתה מקיים מצוות או למה בכלל צריך ללמוד תורה או ללכת עם כיפה. הרי בישיבות רגילות נותנים שיחה לכל הישיבה, אבל מה שמתאים לאחד לא מתאים לשני. כאן לא מדברים בכללים, אלא כל אחד לעצמו". השיחות מחולקות לפי רמת הבחורים, הקשרים החברתיים והשאיפות שלהם, והן נמשכות אל תוך השעות הקטנות של הלילה.

"הרב יודע לזהות בבחור את הנקודה שתעצם אותו והוא דורש ממנו. לפעמים זה נראה שבישיבה יש הווי חברתי והנאה ופחות מחוברים, אבל זה לא ככה. בפורים לדוגמה, הבחורים של רש"י נראים כביכול מופיעים, אבל אם תגיע לישיבה במנחה אתה תראה את כולם בחיל ורעדה, ממש כמו מנחה של יום כיפור, ואם תשאל את החברה מה הם עשו בלילה, אתה תופתע לגלות שכולם ישבו וללמוד שעות בריציטת בעתונות דיבור. ואולי זו הנקודה, כאן אתה לומד לא להיות סטיגמטי, לא כלפי האחר, אבל יותר מכך גם לא כלפי עצמך. הרי בחור ישיבה עושה משהו שקצת חורג מהנורמה, הוא מרגיש שהוא זה, עולמו חורב, הוא כבר אבוד. כאן אתה מבין שאין סתירה, ומיותר לך לשבת וללמוד בסדר א' בהתלהבות, גם אם אתה לומד בלילה שישקת עם חברים בכדור. ולאת לאט אתה הופך להיות פחות קשה עם עצמך ולבסוף אתה בכלל מתחבר רק לעולם של הקדושה.

"אפילו שמדובר בבחורים חלשים, הוא נותן תחושה שהכל בסדר, שהוא חבר שלך, שאתה שווה בין שווים. אבל זה לא כך, הרי הוא כל כולו שקוע רק בלימוד, אבל התחושה הו מעניקה לבחור את הרצון להשתפר, להתקדם, לעשות משהו עם עצמו".

"באחד המקרים נכנס ראש ישיבה לנוער מתמודד למרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, להתייעץ איתו מה לעשות עם הבחורים. הוא רצה להכניס קצת לימודי חול, כי אי אפשר לדרוש מהבחורים ללמוד שלושה סדרים". הרב שטיינמן התפלא, "אבל הרב מילצקי מצליח להוציא אותם בני תורה". וזו הנקודה, הרב לא מוותר לנו. לפני תקופה בחורים ביקשו מהרב שנדבר על שבת. חלק התחילו לספר, "אני ישן הרבה", "אני קם מאוחר", ולרב יצא כאב "אבל שבת!". הרב מדבר מהלב, לכן זה מדבר לבחורים, לכן הוא יכול לדרוש מאיתם.

"ברש"י מאמינים שגם בעידן הטכנולוגי, לכל בחור בכל מצב יש סיכוי לשינוי גמור. אם הוא מגיע עם מעט רצון, הדרך לשינוי נפתחת והתוצאות מוכיחות שגם בחורים שהגיעו מהקצה, על כל הכלול בכך, הם כהיום בני תורה ועובדי ה'. השיטה היא לעודד את לימוד התורה, באמונה מוחלטת שהתורה היא היסוד ועצם הלך, ועל כן מחברים כל בחור ללימוד התורה וכל הפעילויות מסביב הן רק דברים שלא מפרעים לשאיפה לגדול בן תורה". "היה לי בחור שהשקעתי בו, לא מהישיבה", מספר הרב שמואל גרוסברד. "יום אחד לקחתי אותו לשיחה עם הרב, וכולו עקקועים ועגילים. זה לא הטריד אותו והוא שוחח איתו במשך שעה ארוכה. אחר כך שאלתי את הרב אם זה לא הפריע לו. הוא אמר לי 'לכל אחד יש סיכוי לתורה ויראת שמים, לכל אחד. זה לא מפחיד אותי'. הדגש העיקרי שלו זה להביא כל אחד למקום של תורה ויראת שמים, לא משנה איך הבחור הגיע, מאיפה או מה הרקע שלו. עם כל אחד ניתן לעבוד ושהוא ייצא אברך בני תורה. לכולם יש אולי סטיגמה בראש על הבחורים של רש"י, אבל הם צריכים ללכת לכוללים ולראות אילו פירות יוצאים מכאן".

להבין את הנקודה שהביאה כל בחור למצבו, אם זה מחסומים חברתיים, קשיים משפחתיים, מלמד שפגע בו או כל דבר אחר. והוא עוזר לו לצאת מהמקום ולהגיע אל הנקודה הכי גבוהה. "אין קו, אין שיטה. יש הצד השווה, כל בחור יקבל בדיוק את מה שהוא צריך. לאחד הוא יחייך ויאיר פנים ואת השני הוא 'יביש' ויתעלם ממנו. לאחד הוא יחמיא על כל דבר קטן, ולשני הוא יעיר על כל טעות. הוא מבין את הנקודה והוא מקדם את הבחור אל המקום שלו בעולם". לדוגמה, מספר לי אחד מראשי הסניפים, כי בתור בחורים הרב היה שולח אותם לקניות, גם כשהם טעו בקנייה טעויות גסות הוא החמיא, לי הוא היה מעיר על כל טעות קטנה. ואותי זה לימד לא להסתפק, להגדיל ראש ולדרוש מעצמי, כי זה מה שאני הייתי צריך".

'שיטת רש"י'. ראשי הסניפים בשיחה בבקריה'

על פי דרכו. היכל ישיבת רש"י

"בשביל לעזור לבחורים להתחבר לקדוש ברוך הוא, צריך להבין את המקום שהם נמצאים בו, צריך לחיות את המושג שנקרא רש"י, אי אפשר להגיע מבחוץ"

"אס בראש השנה תראה מישהו טובע בנהר, אתה תעמוד ויתתפלל? אתה עוסק בהצלת נפשות, אתה פטור מהתפילה. אבל אם אתה יכול תשמוע שופר"

בישיבותיו מתעבב הרב מילצקי על השמחה הפנימית בקיום המצוות. כך לדוגמה, לפני ראש השנה, מלבד ההסבר על כוח תקיעת שופר ועל משמעות יום הדין, כפי שראשי ישיבות רבים מעבירים לתלמידיהם, התלמידים ברש"י ישמעו שיחה בנושא "מדוע כתוב 'אתה בחרתנו מכל העמים', ולא 'אתה דפקתנו מכל העמים'". להחזיר בבחורים את האווירה בעצם היותם יהודים. "זה עובד", מספר הרב דיאמנט. "הבחורים אצלי בסניף חסכו שקל לשקל לקנות ד' מינים הכי מהודרים ובתפילה אתה תראה אותם מונעים את הלולב בהתרגשות. לראשונה בחייהם הם מחוברים למצווה, הם מבנים מה שהם עושים. אני שמעתי בחנוכה האחרון שיחה בין שני בחורים, כשאחד מדבר את השני לקנות שמן זית הכי מהודר

גם בין הזמנים במסגרת הישיבה

להדלק נר חנוכה, כי זה יותר הידור מצווה, תוך שהוא מסביר לו למה זה חשוב". אחד הסדורים הכי חשובים בישיבה הוא 'סדר שעמום'. בכל ערב מתכנסים הבחורים בהיכל הישיבה ל-45 דקות של שעמום ששופר. המטרה, שבחור יידע שמותר להשתעמם וימצא בעצמו את הפתרון איך להתגבר על זה. דהיינו שבחור יידע להתגבר על הדחף שאם אין לי מה לעשות, אני חייב לעשות משהו.

סדר ג'לי

נראה שאחד מסודות ההצלחה של רש"י, זו הקדמת התרופה למכה. בליל שישי ובמוצאי שבת, הזמנים הכי מועדים לפורענות, התלמידים מחויבים להיות בישיבה. לא, אף אחד לא נועל אותם, הם יישארו בישיבה כי הם נהנים. הם ילמדו בהתמדה, אחר כך יאכלו צ'ולנט בישיבה ולא יצטרכו לצאת החוצה. "הייתי חונך בישיבה אחרת, באחד מימי חמישי הגעתי והישיבה הייתה ריקה. התקשרתי לברר איפה הבחורים, אנשי הצוות התנצלו, ששכחנו לעדכן אותך ששבת יש שבת חופשית והבחורים יוצאים כבר ביום חמישי". אני נחרדתי, הרי מה שהם עובדים עם אותם בחורים כל החודש הולך בסוף שבוע אחד", מסביר אחד מראשי הסניפים.

הניגוד הכי בולט הוא ימי יום הזמנים, שברש"י הישיבה ממשיכה להתנהל כרגיל. "מובין שלבחורים יש קעמפים וטיוילים והווי חברתי משחרר, אבל הכל בישיבה, כדי שבחור לא ייתקל בקשיים ובניסיונות בחוץ". עד כמה משקיעים בבחורים? עלות חודש בין הזמנים ברש"י, היא פי שניים מכל חודש אחר. "באחד מימי תחילת בין הזמנים, פגשתי שכן שנחשב למטפל בנער מתמודד. הוא פונה אלי 'איזה כף, סוף סוף אפשר לנוח'. אני הייתי לעצמי ולא הגבתי, אני יודע שבבין הזמנים העבודה היא הכי קשה".

השמחה ביהדות, כפי שמחזירים בישיבה, בולטת במיוחד בחגים שהבחורים חווים בישיבה. "בסוכות כולם מגיעים לתפילה, יש חלל מיוחד במשך שעה ארוכה בשירה וריקודים, זה מכניס קצת מהאווירה של החג לרגש. בכל ימות חול המועד גוגרים רבים מגיעים לישיבה, רק בשביל ההלל. השנה ביום טוב עשינו מניינים מיוחדים, כי היה לכל ביקוש גבוה". החוסן הפנימי שמוקד על הבחורים, הביא לכך ששלושה מתלמידי הישיבה, ששהו ביום טוב בבית הוריהם באחד מעיר המרכז, פצחו בשירת הלל של רש"י בסוכות בין הכנסת, והצליחו לסחוף אחריהם את כלל המתפללים. "זוכר בכל יום ימים חוה"מ וישיבים הבחורים לסעודות חג ארוכות עם שירה וריקודים והודיה וחיבור לה' יתברך".

ובשבועות אחרי צהריים, בעת מדומי חמה בזמן נעילת חג, אחרי שהבחורים ישובו ולמדו ברציפות ובתענית דיבור, ולא מעט למדו ברציפות גם במשך היום, יש סדר ג'לי, בו סוברים את הגמרות וכולם מתכנסים סביב שולחנות מלאים כל טוב סוכריית ג'לי על שלל גוונים וצורותיהן. המטרה: להכניס מתיקות ושמחת חג. "אבל תרשום", מתריע

בחור שיט לו שמחה משפחתית, יקבל כסף לקניית בגדים אם הוא צריך, וחבריו יגיעו לשמחה לחוג עמו יחד. וחלילה במקרה של אסון, הישיבה וסוגריה ילוו את התלמיד בשעותיו הקשות

בי אחד הנוכחים, "אותם בחורים למדו כל הלילה בתענית דיבור, כשהסדר בבוקר בישיבה, אחרי התפילה, גם מלא. הבחורים מבנים מה חשוב יותר ומה חשוב פחות, אבל הם גם מבינים שאם אתה לומד אתה האדם הכי שמח ומואשר בעולם". כאמור, כל האווירה מלווה בהווי חברתי שהוא כמו משפחה. בחור שיש לו שמחה משפחתית, יקבל כסף לקניית בגדים אם הוא צריך, וחבריו יגיעו לשמחה לחגוג עמו יחד. וחלילה במקרה של אסון, הישיבה ובוגריה ילוו את התלמיד בשעותיו הקשות. כך קרה כשאביו של בחור שזה עתה נכנס לישיבה נפטר. הבחור הופתע לגלות בשבעה את תלמידי הישיבה ובוגריה מגיעים לחם ומלווים אותו כל הזמן. "בכלל לא הכרתי אותם, אבל כולם הגיעו ושאלו אותי איך אני מרגיש ומה אני צריך", הוא סיפר.

ההווי החברתי מביא את הבחורים לעלות סוגיות נפוצות בינם לבין עצמם ויחד למצוא את הפתרון. "אני זוכר שבזמני הארבעונים בישיבה הייתי בדיכאון", יצאתי לעשן ולפתח ניגון אלי בחור שבכלל לא הכרתי והתחיל לדבר איתי ולהתעניין בשלומי. ניסיתי להתחמק ממנו, "הכל דבש", עניתי לו. הוא השיב לי בחיוך, "אתה בקושי נראה כמו צנצנת דבש", תוך שהוא נוף בי: "ברש"י בחור צריך להיות גלוי עם חברו".

למנוח על 'אילת השחר'

לכל אורך השיחה עולים סיפורים רבים על הקשר של מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל לשיבת רש"י. "אין כמעט בחור שלא היה כמה פעמים אצל הרב שטיינמן עם הרב מילצקי". בדרך כלל השיחה של הרב מילצקי עם הרב שטיינמן הייתה בפרטיות ורק לאחר מכן הבחור היה נכנס, אבל לא פעם ולא פעמים התחממו בחורים ונכנסו מיד לחדר הפרטי, או אז הם הופתעו לשמוע את מרן זצ"ל מבקש מהרב מילצקי לבדוק כי הזכויות שלו רבות כל כך.

מקעט כל אבדך שנכנס אל הגרא"ל וביקש ברכה לפתיחת ישיבה לנוער מתמודד, נשלח אחר כבוד לרב מילצקי לקבל עצה וללמוד כיצד לפעול בצורה הנכונה. "אני זוכר שבאחד מלפני שיש הגיעו

שני אברכים לישיבה", מספר הרב אלב. "תוך כדי שיחה הם סיפרו שהם רוצים לפתוח ישיבה לנוער מתמודד והרב שטיינמן שלח אותם לרש"י ללמוד מהרב מילצקי. אחרי כמה שעות הם ירדו מהסיפור. 'הבנו כמה מסירות נפש זה דורש', הם הסבירו". "באותה הפעמים הייתי עם הרב מילצקי אצל הרב שטיינמן לפני ראש השנה. באותה תקופה הרב מילצקי הרגיש מאוד חלש והוא ביקש ברכה שיהיה לו כוח להתפלל בראש השנה. 'אתה לא צריך להתפלל, אתה צריך לישון', קבע לו הרב שטיינמן. הרב מילצקי התעלם וחזר שוב על הדרישה שלו, ושוב הרב שטיינמן חזר על תשובתו. עד שהוא הסביר לרב, 'אם בראש השנה תראה מישהו טובע בנהר, אתה תעמוד ותתפלל? אתה עוסק בהצלת נפשות, אתה פטור מהתפילה. אבל אם אתה יכול תשמע שופר'. באותו ראש השנה החלטתי לעקוב אחרי הרב מילצקי, ראיתי שלמרות חולשתו הוא התאמץ להתפלל בכוונה ולא יותר לעצמו. בגלל שהוא לא מוותר לעצמו, הוא יכול לדרוש מאחרים".

"עוד כבחור", מספר הרב שניידר, "החליט הרב שאני צריך לעמוד בראשות סניף. בהתחלה סירבתי, ואז נכנסנו לרב שטיינמן. הרב שמע את השאלה, ואז פנה לרב מילצקי, 'למה אתה עוזר לבחורים'. הרב השיב, 'כי צריך'. הרב שטיינמן הסתכל עלי, 'נו, גם אתה צריך'. התחלתי להסביר שהרב מילצקי למד כמו שצריך 20 שנה, ואני קודם רוצה ללמוד גם 20 שנה ולא לדבר בטויות עם בחורים. הרב שטיינמן השיב לי, 'כתוב ונתתי להם רחמים ורחמתיים. התורה קובעת שלמרות ששם ישראל נלחם, ומלחמה היא מעשה אכזרי המשיחית את הנפש, אבל אם הם עושים לשם שמיים, הקודש ברוך להפך ישלח להם רחמים. אין לך מה לדאוג, הנפש שלך לא תושחת מהשיחות עם הבחורים".

באחת הפעמים הורה הגרא"ל לרב מילצקי, "אתה תפתח עוד 50 סניפים", ומני אז ישיבת רש"י לא מפסיקה להתרחב. כיום הישיבה מונה 7 סניפים. כאשר הבחורים נכנסים לסניף המתאים שלהם. את הסניפים מנהלים מנהלי הסניפים, כאשר להם

הרב מילצקי חולש על הכל למעמלה. "אבל הרב יודע כל פרט ופרט על הבחורים".

"צריך להבין", מספר הרב שמואל גרוסברד מהסניף המרכזי, "כשנכנסנו לישיבה היא מנתה 40 בחורים, היום יש בישיבה 370 תלמידים. אין לרב את היכולת לתת לכל בחור את מה שהוא צריך, ולכן יש מנהלים, שהתפקיד שלהם להיות האוזן הקשבת לבחורים, לדאוג להם לחברות ולחפץ להיות משענת. אפילו שיש לנו אחריות ושליטה, כל שאלה גדולה או קטנה מתייעצים עם הרב ושואלים אותו. גם יש לו יותר סיעתא דשמיא, ניסיון ומקצועיות והוא תמיד מפתיע. דבר שני, הורים של בחור שולחים אותו לישיבה של הרב מילצקי, לא אלינו, ולכן אנחנו מעדכנים בכל דבר את הרב. הוא יודע כל בחור מה רמתו, מה הוא צריך, ואז גם מתקשר ובדק, 'מה איתו?', 'איך הוא מרגיש' או 'ראיתי אותו ואתמול בחתונה, הוא לא נראה טוב, תעקבו אחרי'.

"לאחרונה אמר לנו לעבור על רשימת הבחורים לפני השניה ולחשוב על כל בחור מה איתו ומה הוא צריך. לנו יש קצת בחורים בכל סניף, לחשוב שהרב עושה את זה כל לילה על כל 370 תלמידים זה מבהיל".

"והרב נותן לנו כוח. בשאלות מסוימות הוא מבקש שנכריע בעצמנו, בשאלות אחרות הוא נותן את הפתרונות. האמת שלא רק הרב, הם אומרים, אלו גם הנשים שלנו שמאפשרות לנו לתרום כל כך הרבה יעוץ עבור הישיבה". חמש שעות השיחה, שהתחילו להן בשעת לילה מקדמת והסתיימו עמוק אחרי חצות, חלפו ביעף. ראשי הסניפים מהמרים כל אחד לישיבה עליה הוא אחראי, לכל אחד יש את ה"כמה מקרים" שהוא צריך לטפל בהם בדחיפות". גם לאורך כל הראיון הם לא מפסיקים לענות לשויות טלפון, תוך התנצלות שהבחורים צריכים אותם למקרים דחופים. מה זה רש"י – אני עדיין לא יודע לשים את האצבע בדיוק, האם זה החברותיות, הרב מילצקי, התלמידים או ראשי הסניפים. אבל כשרואים את הבוגרים של הישיבה אפשר להבין את המנינה. ■